

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 11. lokakuuta 2017
(OR. en)

12913/17

FREMP 110
JAI 880
COHOM 111
DROIPEN 129
ASILE 66
JUSTCIV 228
SOC 624
SCHENGEN 61
EJUSTICE 117
DAPIX 319
ANTIDISCRIM 45
VISA 385
CULT 111

ILMOITUS

Lähettiläjä: Puheenjohtajavaltio

Vastaanottaja: Neuvosto

Ed. asiak. nro: 12727/17

Asia: Ehdotus neuvoston päätelmiksi EU:n perusoikeuskirjan soveltamisesta vuonna 2016

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä ehdotus neuvoston päätelmiksi EU:n perusoikeuskirjan soveltamisesta vuonna 2016 hyväksyttäväksi oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 12. lokakuuta 2017.

Lisäksi puheenjohtajavaltio pyytää ministereitä pohtimaan keinoja perusoikeuksien suojelun tehostamiseksi ja tietoisuuden lisäämiseksi perusoikeuskirjasta.

EHDOTUS NEUVOSTON PÄÄTELMIKSI PERUSOIKEUSKIRJAN SOVELTAMISESTA VUONNA 2016

I JOHDANTO

1. Neuvosto palauttaa mieleen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklan, jossa todetaan, että unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä yhteiset arvot muodostavat Euroopan unionin ja yhteiskuntiemme perustan. Euroopan unionin perusoikeuskirjan 51 artiklan mukaan unionin toimielinten ja elinten, ja myös jäsenvaltioiden silloin kun ne soveltavat unionin oikeutta, on kunnioitettava perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia.
2. Vuonna 2016 useiden perusoikeuskirjaan kirjattujen oikeuksien suojaa vahvistettiin entisestään hyväksymällä oikeudellisia välineitä, jotka koskevat syyttömyysolettamaa ja oikeutta olla läsnä oikeudenkäynnissä¹, oikeusapua² sekä lapsia koskevia menettelytakeita³, ja antamalla kattavat EU:n tason tietosuojasäännöt⁴.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/343, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2016, eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 65, 11.3.2016, s. 1–11.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/1919, annettu 26 päivänä lokakuuta 2016, oikeusavusta rikosoikeudellisissa menettelyissä epäillyille ja syytetyille henkilöille ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä etsityille henkilöille, EUVL L 297, 4.11.2016, s. 1–8.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/800, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, rikoksesta epäiltyjä tai syytettyjä lapsia koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 132, 21.5.2016, s. 1–20.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus), EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1–88. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäättöksen 2008/977/YOS kumoamisesta.

3. Neuvosto vahvistaa, että kaikilla politiikan aloilla perusoikeudet on otettava täysin huomioon EU:n lainsäädännön ja toimintapolitiikkojen valmistelussa ja arvioinnissa. Se palauttaa mieleen menettelyvaiheista perusoikeuksien kunnioittamisen tarkistamiseksi neuvoston valmisteluelimissä annetut neuvoston suuntaviivat⁵, joilla pyritään parantamaan perusoikeuksien huomioon ottamista lainvalmistelussa ja päätöksenteossa.
4. Neuvosto suhtautuu myönteisesti perusoikeuskirjan soveltamista koskevaan komission kertomukseen vuodelta 2016⁶ ja EU:n perusoikeusviraston vuoden 2017 kertomukseen perusoikeuksista⁷. Näissä kertomuksissa korostetaan viimeisen vuoden aikana aikaansaattua edistymistä ja jäljellä olevia haasteita, jotka liittyvät perusoikeuskirjan tehokkaaseen soveltamiseen EU:ssa ja jäsenvaltioissa.
5. Neuvosto panee merkille komission ehdotuksen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin perustamisesta⁸, jossa esitetään puitteet tuleville toimille, jotta voidaan vahvistaa yhtäläisiä mahdollisuuksia ja pääsyä työmarkkinoille, oikeudenmukaisia työoloja ja -ehtoja sekä sosiaalista suojelua ja osallisuutta, ja odottaa mielenkiinnolla 23. lokakuuta 2017 pidettävässä työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvostossa (TSTK-neuvosto) käytäviä keskusteluja.

II PERUSOIKEUSKIRJAN OIKEUKSIEN TOTEUTTAMINEN

6. Neuvosto toteaa, että perusoikeuksien suojelu on horisontaalinen kysymys, joka liittyy kaikkiin EU:n toiminta-aloihin ja jonka toteuttaminen edellyttää kaikkien EU:n tason ja kansallisten sidosryhmien tukea ja aktiivista osallistumista. Neuvosto muistuttaa, että perusoikeuskirjan soveltamisesta on tärkeää tiedottaa päättäjille, oikeusalan toimijoille ja itse oikeudenhaltijoille sekä kansallisella että EU:n tasolla. Se korostaa tässä yhteydessä tarvetta lisätä digitaalisten välineiden, kuten sähköisen oikeuden, käyttöä ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa.

⁵ 5377/15.

⁶ 9511/17.

⁷ 10744/17 + ADD 1 + ADD 2.

⁸ Ks. asiak. 8637/17.

7. Neuvosto on sitoutunut parantamaan edelleen johdonmukaisuutta EU:n perusoikeus- ja ihmisoikeuspolitiikan sisäisen ja ulkoisen ulottuvuuden välillä⁹.
8. Neuvosto painottaa Euroopan unionin tuomioistuimen roolia EU:n perusoikeuskirjan tulkinnassa ja soveltamisessa ja niin ollen perusoikeuskirjaan sisältyvien oikeuksien toteutumista käytännössä.
9. Neuvosto toteaa, että perusoikeusvirasto on sille sen perustamisasetuksessa¹⁰ annetun olennaisen tehtävän mukaisesti tarjonnut tutkimustuloksiin perustuvaa neuvontaa ja asiantuntemusta perusoikeuksista viimeisten 10 vuoden ajan. Neuvosto kannustaa perusoikeusvirastoa vahvistamaan tätä sitoutumista toimimalla perusoikeuksia koskevien tietojen kerääjänä ja edistämällä synergioita ja yhteistyötä valtioiden yhteyspisteiden verkoston, kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden, kansalaisjärjestöjen ja kansalaisten välillä. Neuvosto pyytää perusoikeusvirastoa tekemään yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa perusoikeuskirjan soveltamista ja perusoikeuksista, -arvoista ja -vapauksista tiedottamista koskevien hyvien käytäntöjen, välineiden ja menetelmien vaihdon helpottamiseksi.
10. Kansalaisjärjestöt ovat merkittävässä asemassa perusoikeuksien edistämisessä ja toteuttamisessa kentällä ja niiden valvomisessa, oikeudenhaltijoiden tietoisuuden lisäämisessä perusoikeuksista ja näiden tukemisessa oikeuksiensa käyttämiseen ja puolustamiseen kansainvälisen oikeuden, unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön puitteissa. Kansalaisjärjestöille on annettava toimintamahdollisuudet, jotta ne voivat huolehtia tehtävistään.

⁹ Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman 2015–2019 mukaisesti.

¹⁰ Neuvoston asetus (EY) N:o 168/2007 Euroopan unionin perusoikeusviraston perustamisesta, EUVL L 53, 22.2.2007, s. 1–14.

a) Sisäinen turvallisuus

11. Neuvosto muistuttaa, että turvallisuus ja perusoikeuksien kunnioittaminen ovat yhdenmukaisia ja toisiaan täydentäviä poliittisia tavoitteita.
12. Tässä yhteydessä neuvosto korostaa, että oikeus yksityisyyteen ja oikeus henkilötietojen suojaan on tärkeä ottaa huomioon tietojärjestelmiä ja niiden yhteentoimivuutta käsittelevän korkean tason asiantuntijaryhmän työn jatkotoimissa 9. kesäkuuta 2017 toimista tietojenvaihdon parantamiseksi ja EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuuden takaamiseksi annettujen neuvoston päätelmien¹¹ mukaisesti.

b) Turvapaikka-asiat ja muuttoliike

13. Neuvosto tiedostaa, että on tarpeen kunnioittaa muuttajien, turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja toissijaiseen suojeluun oikeutettujen henkilöiden perusoikeuksia silloinkin, kun muuttoliike- ja turvapaikka-asioissa esiintyy kiireellisiä haasteita. Neuvosto on yhtä mieltä siitä, että EU:n toimissa ja kansallisissa toimissa olisi erityisesti otettava huomioon vakavat riskit, jotka liittyvät salakuljettajien ja ihmiskauppiain kaltoinkohtelun ja hyväksikäytön uhriksi joutumiseen, ja että naiset ja lapset ovat suuremmassa vaarassa joutua väkivallan ja syrjinnän kohteeksi¹².

¹¹ 10151/2017.

¹² Ks. esimerkiksi neuvoston ja jäsenvaltioiden päätelmät lasten suojelusta muuttoliikkeen yhteydessä (asiak. 10085/17) sekä komission 12. huhtikuuta 2017 antama tiedonanto "Lasten suojelu muuttoliikkeen yhteydessä" (COM 2017 (211)).

c) Lapsen oikeudet

14. Neuvosto tähdentää, että on tärkeää suojella lapsia ja kunnioittaa periaatetta, jonka mukaan kaikissa lasta koskevissa toimissa on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu.
15. Neuvosto painottaa sitä, että yhteistyö ja vuoropuhelu sidosryhmien kanssa on olennaisen tärkeää, jotta varmistetaan lasten oikeuksien kunnioittaminen, ja erityisesti hyvien käytäntöjen vaihto, mitä olisi edelleen kehitettävä. Se palauttaa mieleen lapsen oikeuksista vuosittain järjestettävän foorumin, lapsen oikeuksia käsittelevän jäsenvaltioiden epävirallisen asiantuntijaryhmän ja komission aloitteen Euroopan edunvalvontaverkoston perustamisesta.

d) Rasismin ja muukalaisvihan torjuminen

16. Neuvosto on tyytyväinen rasismin, muukalaisvihan ja muiden suvaitsemattomuuden muotojen torjumista käsittelevän komission korkean tason työryhmän koordinoimiin toimenpiteisiin. Niitä ovat verkossa esitetyn laittoman vihapuheen torjumista koskevien käytännesääntöjen¹³ noudattamisen seuranta, uhreille annettavan tuen tehostaminen, menetelmien kehittäminen viharikoksia koskevien tietojen kirjaamiseksi ja kokoamiseksi, verkossa esitetyn laittoman vihapuheen torjuminen, medialukutaidon ja kriittisen ajattelun edistäminen sekä kulttuurien välisen ymmärtämyksen koulutuksen avulla. Tätä taustaa vasten puheenjohtajavaltio Maltan 6. ja 7. huhtikuuta 2017 järjestämässä konferenssissa "Counter-narratives: how to support civil society in delivering effective positive narratives against hate speech online" vahvistettiin, että kaikkien sidosryhmien eli tiedotusvälineiden, verkkofoorumien ja viranomaisten olisi lisättävä yhteistyötään ja sitoutumistaan.
17. Neuvosto odottaa mielenkiinnolla perusoikeusviraston tekemän EU-MIDIS II -tutkimuksen tuloksia, jotka koskevat viimeisten viiden vuoden aikana saavutettua edistymistä maahanmuuttaja- tai vähemmistötaustaisten henkilöiden perusoikeuksien suojelemisessa.

¹³ Saatavilla seuraavasta verkko-osoitteesta:
http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/hate_speech_code_of_conduct_en.pdf

e) Naisiin kohdistuva väkivalta

18. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että vuonna 2017 perusoikeuksia käsittelevä komission keskustelutilaisuus keskittyy naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseen ja tarjoaa tilaisuuden käsitellä naisten taloudellisen ja poliittisen vaikutusvallan lisäämistä, naisten oikeuksia yhteiskunnassa ja yksityiselämässä sekä kaikenlaisen naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaa. Viimeksi mainitulla alalla toteutetaan lisäksi kohdennettuja toimia koko vuoden ajan.¹⁴
19. Neuvosto on toistuvasti ilmaissut sitoutuneensa kaikenlaisen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseen ja lopettamiseen. Tässä yhteydessä neuvosto palauttaa mieleen äskettäin antamansa päätökset¹⁵ naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn yleissopimuksen (Istanbulin yleissopimus) allekirjoittamisesta ja kyseisissä päätöksissä ilmaistun aikomuksensa tehdä yleissopimus. Neuvosto pyytää niitä jäsenvaltioita, jotka eivät vielä ole ratifioineet yleissopimusta, ratifioimaan sen.

f) Tiedotusvälineiden moniarvoisuus

20. Neuvosto arvostaa sitä, että tiedotusvälineiden moniarvoisuus ja demokratia olivat keskeisellä sijalla vuoden 2016 perusoikeuksia käsitelleessä keskustelutilaisuudessa sekä sille sittemmin suunnitelluissa jatkotoimissa. Neuvosto pitää arvossa sitä, että puheenjohtajavaltio Viro on jatkanut tämän aiheen käsittelyä järjestämällä 12. heinäkuuta 2017 epävirallisen asiantuntijaseminaarin "Media Pluralism and the Rule of Law in the Digital Age" neuvoston vuosittaisen oikeusvaltiovuoropuhelun valmistelemiseksi.

¹⁴ Ks. https://ec.europa.eu/info/events/sustainable-development-goals/2017-annual-colloquium-fundamental-rights-2017-nov-20_it

¹⁵ Neuvoston päätös (EU) 2017/865 ja neuvoston päätös (EU) 2017/866.

g) EU:n liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen

Neuvosto on edelleen sitoutunut EU:n liittymiseen Euroopan ihmisoikeussopimukseen, mikä tulee lujittamaan unionin yhteisiä arvoja, parantamaan unionin oikeuden tehokkuutta ja lisäämään perusoikeuksien suojelun johdonmukaisuutta Euroopassa. Neuvosto pyytää komissiota saattamaan ripeästi päätökseen analyysinsa unionin tuomioistuimen esiintuomista oikeudellisista kysymyksistä, jotta neuvosto voi tarkastella niitä.
